

Iskajo vsek četrtik in
velje s poštno vred ali
v Mariboru s poštno vred
na dom za celo leto 52 dni,
pol leta 16 dni, četrt leta
8 dni. Izven Jugoslavije
56 dni. Naročniki se pošlje
na upravnitvo „Slovenskega
Gospodarja“ v Ma-
riboru, Karoviča cesta 5.
List se dopolnjuje da od-
poveči. Naročniki se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1.50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Karoviča cesta št. 5. Kato-
pisi se ne vračajo. Spre-
mitve sprejema naročniki,
izven in rabljenja.
Cena izdajanja po dogo-
voru. Za volilne oglase
primerno popust. Neopri-
težljivo so pošiljalne
preste.
Češkovl račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.605.
Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

12 številka.

MARIBOR, dne 20. marca 1924.

58. letnik.

Pred važnimi spremembami.

Beograd, 16. marca.

Zadnjič sem Vam obljubil, da bom napisal zopet za „Gospodarja“, če bo kaj posebno važnega. Evo Vam! Norica, ki nekako pretresa vso jugoslovansko politično ozračje, je: Radičevci pridejo v Beograd. Te dni bo izročilo odposlanstvo Radičevih poslancev zopet okoli 40 poslanskih pooblastil predsedništvu narodne skupščine.

Kedaj pa pridejo hrvatski poslanci nam slovenskim na pomoč, boste vprašali. Po dogovorih, ki so sklenjeni, se pripelje skoro gotovo zadnje dni tega tedna okoli 60 hrvatskih poslancev v Beograd. Nato bodo prisegli in začeli delovati. Kaj sledi temu?

Pašič nima več večine v državnem zboru in se bo moral odpovedati ministrovanju s svojimi tovariši vred. Kralj bo moral nato izročiti sestavo novega ministrstva drugim možem. Ne samo poštenu Srbi, ampak posebno mi Slovenci in Hrvati se močno zanimamo, kdo bo prihodnji mož, ki bo po Pašiču prevzel vodstvo vlade v svoje roke. Zadnjič sem Vam pojasnil, da bo takozvani »blok« v slučaju Pašičevega padca, prišel na krmilo. Voditelji tega »blok« so: stari in poštenu srbski politik Davidović, naš Korošec in Bosanec Spaho. Računa se nato, da bo ministrski predsednik Davidović.

Ali bo »blok« imel toliko moči, da bo lahko vladal in preprečil, da Pašičevi ljudje zopet ne pridejo na krmilo? To je važno vprašanje. Račun je sledeč: Vseh poslancev je 312. Dosedaj 70 Radičevcev ni bilo v skupščini. Zategadelj je Pašič s svojimi 108 poslanci in s pomočjo 8 Nemcev in 14 Turkov vladal, kakor je hotel. Sedaj, ko pridejo Radičevci hvata Bogu do prepričanja, da se doma za peščjo ne more ničesar doseči in še manj kaj preprečiti, bo moral imeti oni, ki bo hotel vladati, vsaj zanesljivih 157 poslancev na svoji strani.

Ali bodo Davidović, Korošec, Spaho in Radič sprevili to število skupaj? Račun je sledeč: 70 Radičevcev, 49 Davidovičevcev, 24 Koroševih, 18 Spahovih. To bi znašalo 161. Z Davidovičem obljublajo, da grede tudi srbski semljoradniki (11) ter kakih 6 pristašev raznih drugih malih strank. Pašiču bi ostali zvesti njegovi radikali 108. Kaj bodo storili Nemci in Turki iz Macedonije, se še danes ne ve. Na drugi strani je tudi vprašanje, ali bo znani Pribičević ostal na strani Davidoviča ali ne. Pribičević je tudi duševni vodja slovenskih demokratov. Pred dobrim tednom je bil voditelj demokratov iz Slovenije, znani dr. Grega Zerjav v Beogradu. Hujskal je Pribičevića, naj ne gre z blokom, v katerem so poslanci Slov. ljudske stranke. Tako sedaj demokrat Pribičević na tistem delu na to, da bi kakih 13 poslancev Davidovičeve stranke odtrgal od bloka in se pridružil z njimi raje Pašiču. Taki so Pribičević in slovenski demokrati. Sedaj, ko je prilika, da vse stranke, ki res hočejo vreči Pašiča, nastopijo skupno in složno, pa zagriženi slovenski demokrati iz gole strasti in sovraštva do nas

delajo zapreke. Upamo pa, da jim tudi ta grdi način politike ne bo prav nič pomagal.

Veselo znamenje je, da se celo naš vladar raduje, ako pride do poštenega sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. Odkrito moramo povedati, da kralj Aleksander sem priznava, da tako vladanje in gospodarstvo, kot je sedanje, vodi nas vse v propast.

Če pride do nove vlade, ta ne bo imela posebno lahkega posla. Zavoženo je. Naše državno gospodarstvo je podobno zasutemu studentu. Ložje ga je izkopati novega, nego zasutega popravit.

Glede prihoda Radičevcev v Beograd moram izraziti svojo radost, da je bila edina politika Slovenske ljudske stranke prava. Sami Hrvati sedaj priznavajo, da so s tem, ker so ostali leta 1920 s svojimi 50 poslanci doma, zakrivilo velesibsko centralistično ustavo. Leta 1923 pa je 70 njihovih poslancev — ker niso prišli nam na pomoč — zakrivilo, da je Pašič lahko naložil našemu ljudstvu kuluk, visoke davke, takse itd. Ako bodo Radičevci ostali zvesti, potem upamo, da se bo posrečilo polagoma vsaj najhujše pogreške popraviti.

V Beogradu vodi sedaj dr. Korošec s svojimi tovariši veliki boj. Upamo, da bo borba naših poslancev blagoslovljena z uspehom. Naše dobro slovensko ljudstvo pa prosimo, da vstraja z našimi voditelji vred v tej borbi.

Kuluk se ustavi.

Minister za zgradbe g. Nikola Uzunović je na neprestano dreganje naših poslancev izjavil, da se kuluk gotovo ne bo izvajal. Minister je izdal te dni na gradbinske direktije okrožnico, da se kuluk naj ne izvaja, t. j. nikogar se v spomladni ne sme siliti k javnemu delu na državnih cestah. Kjer se je javno delo že odredilo, se mora takoj ukiniti. Minister je nadalje izjavil, da se izdeluje — ako se zakon ne bo popolnoma ukinit — nov pravilnik, po kojem bo javno delo na cestah omejeno za najnujnejše slučaje in za kraje, kjer nedostaje dobrih cest (Srbija, Macedonija, Bosna, Črnagora). Pač pa se morajo spiski o kuluku po občinah še naprej sestavljati. Upanje je, da bo zakon o kuluku v dolednem času popolnoma odpadel.

Dajte nam osnovne kmetijske šole.

Tisti vneti in mnogobesedni preroki, ki so nam na koncu svetovne vojne napovedovali v najkrajšem času, že v par mesecih, nastop rajskih rajmer ter vzbujali v nas prijetne nade na črez vse prijetno bodočnost, so se zmotili, da, zelo so, se varali in z njimi smo prevarani vsi. Tlači nas namreč že sedaj nebrot vsakojakih neprilik in nevolj. Med raznimi neprijetnimi povojnimi posledicami povzročuje brezdvomno največ nezadovoljstva še naprej

trajajoča draginja. Vsled te je zabredlo uradništvo že velike dolgove, tudi delavstvu ne zadostuje njegova meja v pokritje raznih nujskih potrebščin, in kako šele kmotje jadikujejo pod bremenom vsakojakih plačil in nad draginjo raznih neobhodno potrebnih predmetov, kajti njih naročitev presega že tudi njihove dohodek. Z ozirom ne draginjo morajo odlagati, pa tudi omejevati naročanje vmes neobhodno potrebnih predmetov do skrajne možnosti, a vse eno se mnogi vgrezujejo v dolgove, ki bodo marsikaterega gospodarsko uničili.

Iz časniških poročil posnemamo, da se na merodajnih mestih resno deluje na zboljšanju gmotnega položaja pri uradništvu, tudi na delavce se še precej misli; nič pa se ne čita, da bi se nameravalo kaj ukreniti v zboljšanje kmotovega stališča, odnosno položaja.

Se-li naj ta stan, ki zavzema toli važno ulogo v prehrani občinstva, prezira? Ali se naj stan, čegar proizvodni so se izkazali v svetovni vojni med vsemi drugimi največjega pomena, hira in se pogubi? Ali ni posebno pri nas Jugoslovanih kar naravnost opasno, pa tudi nevhvalno, pustiti ta stan v bedi in revščini?

Podcenjevanje kmetskega stanu bi ne bilo pogubno samo za stan, ampak isto bi tudi močno oviralo napredek in s tem dobrobit države. Zato je razvidno, da bo treba na merodajnih mestih tudi prav resno razmotrivati, kako se naj pride kmetskemu stanu na pomoč. Ne mislim, da bi naj bila ta pomoč kmotom v denarju podeljena, bila bi to sicer trenutna olajšava; za splošno dvigljenje blaginje kmetskega stanu, ki temelji na trajni pomoči, pa bi bila le majhna pomena.

Vsi vidimo, da kmotvo prizadevanje stremi za tem, si z lastno močjo pomagati, toda njegove vednosti in znanosti, ki prihajajo tukaj v večji meri v poštev, najčese ne zadostujejo. To je jasen dokaz, da se mu mora dati več strokovne izobrazbe, da bo usposobljen v takih položajih, kakor je dandanašnji, napram višjim zahtevam tekmovali z višjo reprodukcijo in s pametnejšim izrabljanjem iste.

Pa se bo reklo: Naj čita poučne strokovne knjige in časopise; v teh bo našel marsikaj poučnega v zboljšanje svojega neprijetnega položaja. Prav, toda škoda, da mu ravno te navadno manjkajo; a če bi jih tudi imel, bi se z njimi prav malo okoristil, ker tamkaj izvajanih razprav ne razume in vsled tega nima in tudi ne more imeti zadostnega zanimanja do čitanja istih. Manjka mu pač neobhodno potrebna podlaga, ali manjkajo mu osnovne strokovne znanosti. Te pa si zamore pridobiti le v šoli pri teoretično vrlo naobraženem in praktično izvežbanem učitelju.

Merodajni činitelji, razmotrivajte povedano in dajte, oziroma priskrbite kmotom osnovne kmetijske šole. Le takrat boste kmotu v resnici pomagali in dvignili kmetski stan, ako boste preskrbeli dobro osnovno kmetsko izobrazbo. — Več o tem se bomo pogovorili v bodoče. — T.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru

v 52. šolskem letu 1923-24.

(Dalje).

Pogoji za sprejem praktikantov (vajencev).

Praktikanti se sprejemajo navadno v februarju, pogoji za njih sprejem, ki so deloma enaki pogojem za sprejem rednih učencev, se pa navadno razpišejo že decembra ali januarja. Praktikanti obiskujejo verouk, jezikovni in računski pouk, telovadbo, splošno obrazovanje in petje, drugače delajo z drugimi gojenci praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Zato dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto kot redni učenci; ako so ubožni, imajo potem tudi prednost pri podelitvi brezplačnih mest v zavodu in so ob zadovoljivem napredovanju oproščeni sprejemnega izpita. To je najboljša pripravljavnica za resne kmetske mladeniče z nezadosno predizobrazbo za vstop v prvi letnik prihodnjega šolskega leta; bivši praktikanti so potem navadno najboljši redni učenci vinarske in sadjarske šole.

Praktična dela.

V izvenšolskem času delajo gojenci ob delovnih urah praktično v vseh panogah kmetijsko-šolskega gospodarstva pod vodstvom strokovnih instruktorjev in nadzorstvom strokovnih učiteljev. Pri tem se navaja učence, da spoznavajo in presojujejo vsa dela tekom gospodarstvenega leta. Tedenska služba, ki se porazdeli med

posamezne učence vsako soboto za prihodnji teden, obsega posebej:

1. dela v vinski kleti, vinogradu, matičnjaku in trsnici;
2. dela v sadjarstvu in pri uporabi sadja;
3. dela v vrtnarstvu, botaničnem vrtu in pri čebelarstvu;
4. oskrbovanje živine, molžo, ravnanje z mlekom in poljedelska opravila itd.

Splošna praktična dela obavljajo gojenci v skupinah, ki se menjavajo tedensko, po potrebi tudi dnevno. Na praktična dela se polaga največja pažnja in važnost.

Hišni in šolski red.

A. Splošne določbe.

1. Vstop v vinarsko in sadjarsko šolo zavazuje učence, da se točno ravna po določbah tega hišnega in šolskega reda in slušajo ukaze in opomine svojega ravnatelja, svojih učiteljev in svojih instruktorjev.
2. O stvarih hišnega in šolskega reda odločuje ravnatelj, odnosno njegov namestnik.
3. Učence nadzirajo instruktorji; le-ti se v nadzorstvu tedensko vrstijo. Višje nadzorstvo je poverjeno vsak teden drugemu strokovnemu učitelju.
4. Od učencev zahteva zavod strogo nraavnost in močato vedenje. S svojimi učitelji morajo spoštljivo obdrževati, s tujei vljudno in ugodljivo, s tovariši kolegialno. Čisto telo in snažna obleka sta vnanja, spodobno, trezno vedenje in značajnost duševna znaka omikanega mladeniča. Slehernemu učencu bodi red v zavodu in njega ugled povsod in vedno prva skrb.

5. Ob nedeljah in praznikih prisostvujejo katoliški učenci z instruktorjem skupni sv. maši. Če je le mogoče, naj tudi drugi učenci ob takih dneh izpolnjujejo dolžnosti, ki jim jih nalaga vera.

6. Obleko, šolske potrebščine in drugo imovino morajo imeti učenci vedno v popolnem redu v svojih predalih.

7. S posli in delavci naj učenci prijazno in uslužno občujejo, nikakor pa ne smejo z njimi prijateljsko drugovati.

8. Nihče ne sme ob delavnikih iz zavoda, če nima v to ravnateljvega dovoljenja. Vsak poizkus ponočevanja se kaznuje z izključitvijo. Učijo se učenci ob delavnikih od pol 20. do pol 21. ure, bralna ura pa je ob nedeljah in praznikih po službi božji od 10. do 11. ure. Učencem se posojujejo tedaj strokovni časopisi in knjige iz dijaške knjižnice. Za vse učence katoliške vere je ob nedeljah od 11. do 12. ure obvezen verouk. Do preklica smejo službe prosti učenci ob nedeljah in praznikih popoldne do 19. ure na izprehod ali poučen izlet.

9. Nujne dopuste do 8 dni dovoljuje ravnateljstvo, daljše pa le kmetski oddelek pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani. Vsako neopravičeno prekoračenje dopusta ali počitnic se strogo kaznuje.

10. V stanovanju, v šolskih in gospodarskih poslopih in v njih neposredni bližini kakor tudi pri delu učenci ne smejo kaditi.

11. Učenci ne smejo sprejemati političnih časopisov, a priporoča se jim, naj si naroče strokovne časopise in knjige; ne smejo biti člani nobene vnanje organizacije.